Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510
00101 Helsinki

LAUSUNTO 6.11.2019

EDUSKUNTA
Maatalousjaosto

Viite: Lausuntopyyntö HE 29/2019 vp

ASIA: HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLA VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2020

Teema: Lähi- ja luomuruoka sekä luonnontuoteala

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua valtion talousarviosta vuodelle 2020 ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Hallitusohjelma ja valtion talousarvioesitys vuodelle 2020 ovat hyvä kokonaisuus luomusektorille. Suoraan luomuruokaan liittyvät kirjaukset koskevat kotimaisten luomutuotteiden osuuden lisäämiseen koko ruokaketjussa, kansallisen luomustrategian päivitykseen, luomuinstituutin toiminnan vakiinnuttamiseen sekä luomusitoumusten rahoituksen turvaamiseen hallituskaudeksi.

Pro Luomu julkaisi syyskuun alussa luomutuotteiden myyntiarvion. Pro Luomu arvioi, että luomutuotteita myytiin päivittäistavarakaupassa 1.7.2018-30.6.2019 yhteensä 347 miljoonan euron arvosta. Luomutuotteiden myynti lisääntyi noin seitsemän prosentin verran verrattuna edellisvuoden vastaavaan myyntijaksoon. Tällä hetkellä luomun markkinaosuus päivittäistavarakaupassa on 2,4%. Tähän arvioon ei kuitenkaan sisällä maatilojen suoramyyntiä eikä Alkon myyntiä.

Luomun kovin kasvuvauhti on loiventunut sitten viime vuosien. Kuitenkin tietyissä tuoteryhmissä luomun myynti on lisääntynyt; luomuhedelmien ja -kasvisten myynti on kasvanut edellisvuoteen verrattuna. Myynnin kasvua on tapahtunut myös panimotuotteissa ja lastenruuissa.

Maatalouden kilpailukyvyn parantamisen kannalta talousarvio sisältää tärkeitä lisäpanostuksia ja uusia avauksia. Kilpailukykyä voidaan lisätä mm. kasvattamalla tuotannon jalostusarvoa, viennin kasvattamisella tai erikoistumalla esimerkiksi luomutuotantoon. Myös luonnontuoteala on kasvava sektori, joka tarjoaa erilaisia hyvinvointihyötyjä ja kaupallisia mahdollisuuksia. Ruokajärjestelmä on monipuolistunut ja kansainvälistynyt, ja toisaalta kiinnostus mm. lähi- ja luomuruokaan on kasvanut. Ruoan alkuperä, tuotantotavat, ilmastovaikutukset, turvallisuus ja terveellisyys kiinnostavat kuluttajia. Viestinnän ja ruokakasvatuksen kautta voidaan lisätä tietoa vastuullisesta ja kestävästä ruokajärjestelmästä.

MTK pitää kannatettavana ruokaketjun kehittämiseen tarkoitettu määräraha, joka käytetään ruokapoliittisen selonteon tavoitteita tukevien kansallisten tai kansainvälisten toimenpiteiden rahoittamiseen. Määrärahalla tuetaan lisäksi luomualan ja lähiruoan kehittämisohjelmien mukaisia toimenpiteitä sekä luomu- ja lähiruokasektoreille valtioneuvoston periaatepäätöksenä vuoteen 2020 asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi määrärahalla tuetaan luonnontuotealan toimintaohjelman 2020 mukaisia

toimia sekä ruokaketjun ja maatalouden markkinoita koskevia kehittämis- ja kokeilu-hankkeita uusien innovaatioiden kehittämiseksi.

Viljelijätukien osalta vuoden 2020 talousarvio sisältää merkittäviä hallitusohjelman mukaisia lisäpanostuksia. Teknisesti muutos toteutetaan luonnonhaittakorvauksen määrärahan kautta, vaikka määrärahamuutoksella on merkittävin vaikutus ympäristökorvaukseen ja siten maatalouden tekemän ympäristötyön jatkumiseen. Myös viiden miljoonan euron varaaminen uusiin luomusitoumuksiin ja Luomuinstituutin rahoituksen turvaaminen ovat erittäin kannatettavia.

Kokonaisuutena edellä kerrotut toimet poistavat maataloustulon alenemiseen ja maatilojen maksuvalmiuden heikkenemiseen liitetyt uhkakuvat vuoden 2020 osalta, mutta eivät sinällään riitä nostamaan maataloustuloa tai parantamaan kannattavuutta kuluvaan vuoteen verrattuna. Pitkän aikavälin toimet, kuten vienninedistäminen, Makeran pääomitus ja peltorakenteen kehittäminen, parantavat maatalouden kilpailukykyä myös luomu- ja lähiruoan osalta. Pidemmällä aikavälillä epävarmuutta maataloustulon kehitykseen tuo tuottajahintojen muutoksen ohella EU:n maatalouspolitiikan ja sen rahoituksen muutokset vuodesta 2021 alkaen.

Helsingissä 6.11.2019.

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Johan Åberg
Maatalousjohtaja